Фінансове право

УДК 347.734

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15876181>**Використання офшорних юрисдикцій у венчурному фінансуванні та правові ризики для інвесторів****Місяць Андрій Петрович,**

кандидат юридичних наук, старший викладач, кафедра права, факультет міжнародних відносин і права, Хмельницький національний університет, м. Хмельницький, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-1669-3556>

Присяжнюк Михайло Петрович,

кандидат юридичних наук, доцент, кафедра права, факультет міжнародних відносин і права, Хмельницький національний університет, м. Хмельницький, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-1333-7633>

Лучковська Світлана Ігорівна,

кандидат юридичних наук, доцент, кафедра права, факультет міжнародних відносин і права, Хмельницький національний університет, м. Хмельницький, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-9505-9480>

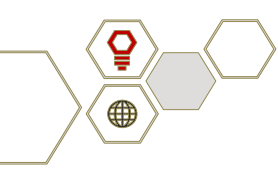
Прийнято: 23.06.2027 | Опубліковано: 14.07.2025

Анотація. Офшорні юрисдикції відіграють важливу роль у глобальній фінансовій системі, зокрема у сфері венчурного інвестування, забезпечуючи гнучкість, швидкість угод та податкову оптимізацію. Водночас зростає рівень правової невизначеності, що створює потенційні загрози для інвесторів. **Метою статті** є дослідження використання офшорних юрисдикцій у

венчурному фінансуванні, виявлення супутніх правових ризиків для інвесторів, зокрема окреслення напрямів мінімізації цих ризиків в умовах сучасної трансформації фінансових ринків. **Методи.** У роботі використано комплексну практику, що охоплює методи правового аналізу, порівняльно-правового дослідження та економіко-правову оцінку ризиків. Аналіз здійснено на основі міжнародної та української практик функціонування венчурного капіталу із застосуванням офшорних юрисдикцій. **Результати.** Дослідження показало, що офшорні структури активно використовуються у венчурному інвестуванні для спрощення виходу інвесторів, структуризації угод та захисту активів. Водночас виявлено низку суттєвих правових ризиків, зокрема: непрозорість корпоративної структури, складність у захисті прав інвестора у разі корпоративного конфлікту, підвищені регуляторні вимоги до звітності та боротьби з відмиванням коштів. Встановлено, що відсутність уніфікованої практики регулювання офшорного венчурного інвестування в Україні ускладнює правову оцінку угод, здійснених за участю таких юрисдикцій, і створює ризики втрати контролю над проєктами. **Висновки.** Для зниження правових ризиків інвесторів у процесі венчурного фінансування з використанням офшорів доцільно вдосконалити механізми міжнародного правового співробітництва, розробити чіткі національні засади податкової прозорості та захисту прав акціонерів, зокрема запровадити спеціальні положення в українське законодавство щодо захисту інтересів резидентних інвесторів у випадку інвестування через офшорні юрисдикції.

Ключові слова: стартапи, корпоративні конфлікти, захист акціонерів, податкова прозорість, фінансові стратегії, трансформація ринків, міжнародне право, Європейський Союз, угоди арбітражних застережень.

The use of offshore jurisdictions in venture capital financing and legal risks for investors

Andrii Misiats,

Candidate of Law (PhD), Senior Lecturer, Department of Law,
Faculty of International Relations and Law, Khmelnytskyi National University,
Khmelnytskyi, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-1669-3556>

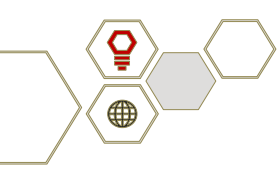
Mykhailo Prysiashniuk,

Candidate of Law (PhD), Associate Professor, Department of Law,
Faculty of International Relations and Law, Khmelnytskyi National University,
Khmelnytskyi, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-1333-7633>

Svitlana Luchkovska,

Candidate of Law (PhD), Associate Professor, Department of Law,
Faculty of International Relations and Law, Khmelnytskyi National University,
Khmelnytskyi, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-9505-9480>

Abstract. Offshore jurisdictions play a crucial role in the global financial system, particularly in the field of venture capital investment, offering flexibility, speed of transactions, and tax optimization. However, at the same time, the level of legal uncertainty is increasing, creating potential threats for investors. The **purpose** of this article is to study the use of offshore jurisdictions in venture financing, identify the associated legal risks for investors, and outline ways to minimize such risks in the context of the current transformation of financial markets. **Methods.** The paper uses a comprehensive approach that includes methods of legal analysis, comparative legal research, and economic and legal risk assessment. The analysis was based on international and Ukrainian practices in the functioning of venture capital, utilizing offshore jurisdictions. **Results.** The study revealed that offshore

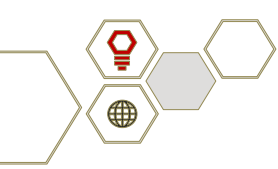
structures are widely utilized in venture capital investments to facilitate investor exit, structure deals, and safeguard assets. At the same time, several significant legal risks have been identified, including a lack of transparency in corporate structure, complexity in protecting investor rights in the event of corporate conflict, and increased regulatory requirements for reporting and anti-money laundering. It has been established that the lack of a unified approach to regulating offshore venture capital investment in Ukraine complicates the legal assessment of transactions involving such jurisdictions and creates risks of losing control over projects.

Conclusions. To reduce the legal risks for investors in the process of venture financing using offshore companies, it is advisable to improve the mechanisms of international legal cooperation, develop clear national approaches to tax transparency and the protection of shareholders' rights, and introduce special provisions into Ukrainian legislation to protect the interests of resident investors when investing through offshore jurisdictions.

Keywords: startups, corporate conflicts, shareholder protection, tax transparency, financial strategies, market transformation, international law, European Union, agreements of arbitration care.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобалізації та цифрової трансформації економіки венчурне фінансування є одним з основних механізмів підтримки інноваційного підприємництва та розвитку стартапів. У цій системі особливу роль відіграють офшорні юрисдикції, що часто використовуються як інструмент структурування угод, оптимізації оподаткування, забезпечення корпоративної гнучкості та захисту активів. Таким чином, офшори є популярними серед венчурних фондів і технологічних компаній, що прагнуть залучити інвестиції, уникнути надмірного державного регулювання та спростити механізми входу й виходу з проєкту для інвесторів.

Водночас активне використання офшорних юрисдикцій породжує низку правових проблем і викликів, особливо для інвесторів, які діють добросовісно

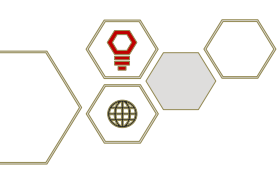
та не мають прямих важелів контролю над діяльністю компаній, що отримують фінансування. Однією з основних проблем є недостатній рівень правового захисту інвесторів в умовах відсутності прозорості, слабкої юрисдикційної підзвітності та складності застосування механізмів судового захисту у випадках порушення їхніх прав. У таких умовах інвестори наражаються на підвищені юридичні ризики, пов'язані не лише з втратою капіталу, а й з можливими податковими, репутаційними та регуляторними наслідками. З огляду на зростання обсягів венчурного капіталу та інтернаціоналізацію інвестиційних потоків, дослідження правової природи офшорних структур у венчурному фінансуванні набуває особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика венчурного інвестування, зокрема його роль у підтримці інноваційного підприємництва, залишається актуальною в умовах трансформаційної економіки України. Науковці розглядають різні аспекти цієї теми, зокрема правове регулювання, інституційні механізми, економічні переваги та ризики венчурного фінансування.

Дослідниці О. А. Явор, Є. О. Тупицька та К. О. Маслова-Юрченко [1] аналізують особливості цивільно-правового регулювання договірних відносин у сфері венчурного інвестування. Авторки виокремлюють специфіку укладання договорів з венчурними фондами та акцентують на необхідності адаптації правового поля України до міжнародних стандартів.

Науковці О. Р. Шишка та Н. В. Шишка [2] зосереджуються на проблемах правового забезпечення інвестування у військові технології (military-tech), підкреслюючи потребу в оновленні нормативно-правової бази з урахуванням воєнного стану, що важливо для врахування галузевої специфіки сучасного венчурного бізнесу в Україні.

Вчений О. Ліхота [3] теоретично аналізує формування інноваційної політики США як приклад ефективного поєднання державної підтримки й

приватних інвестицій, що є орієнтиром для України в умовах побудови економіки знань.

Проблеми багатораундового фінансування й розмивання частки засновників стартапів досліджено авторами А. Непраном, О. Гіржевою та І. Осьмірко [4], пропонуючи практичні механізми захисту частки власності та збереження контролю над компанією.

Дослідники І. П. Отенко, О. В. Птащенко та О. Самок [5] наголошують на ролі технологій у розвитку міжнародного бізнесу, що є важливою передумовою для залучення венчурного капіталу.

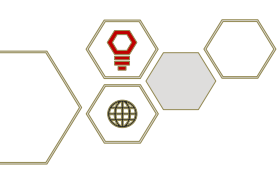
Сучасний контекст воєнного часу розкрито у дослідженні науковця В. Пирога [6], який аналізує переваги та недоліки впровадження венчурного фінансування в Україні в умовах воєнного стану, та наголошує на недостатності державного стимулювання інвесторів, що гальмує динаміку розвитку.

Ширший економічний контекст розглянуто дослідниками А. Перфільєвою та співавторами (A. Perfilieva et al.) [7] з акцентом на значення цифрової економіки як рушія розвитку, зокрема через стимулювання інноваційних стартапів.

Автори Ю. Ющик та А. Мазур [8] проаналізовано вплив міжнародних фінансових організацій на інвестиційний клімат України разом з інструментами підтримки інновацій.

Вчена Н. В. Бондарчук [9] вивчає системні проблеми функціонування венчурного фінансування в Україні, охоплюючи слабку інституційну базу та недовіру з боку потенційних інвесторів.

Науковці Н. Г. Гребенник, А. В. Науменко, Д. В. Чебикіна (N. H. Hrebennyuk, A. V. Naumenko, D. V. Chebykina) [10] систематизують сучасні тенденції розвитку венчурного ринку, акцентуючи на глобалізації, цифровізації та спеціалізації інвестфондів.

Дослідники О. Кузмін та В. Терлецька (O. Kuzmin & V. Terletska) [11] розглядають найкращі практики формування та функціонування венчурних структур, зокрема інституційні моделі, що довели свою ефективність у країнах з розвиненою економікою.

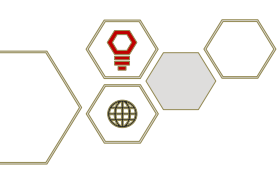
Аспекти офшорного бізнесу, тісно пов'язані з глобальними венчурними потоками, розглядаються у праці вчених О. Заяць, Д. Манцулич (O. Zayats, D. Mantsulych) [12]. Вони виявляють, як міжнародне середовище впливає на стратегії венчурних інвесторів.

Автори Н. М. Внукова та С. В. Глібко [13] досліджують сучасні економіко-правові ризик-орієнтовані методи регулювання ринку фінансових послуг, до яких належить венчурний капітал.

Зміни у макроекономічному середовищі, що впливають на рівень венчурного фінансування, проаналізовано в міждисциплінарному дослідженні науковців П. Чмеляжа, М. Ревізорського (P. Chmielarz, M. Rewizorski) [14], зокрема розглянуто зміну процентних ставок у Європі та Азії.

Отже, попри значну кількість досліджень, залишається низка нерозв'язаних проблем: правова невизначеність договорів з венчурними інвесторами, недостатній захист стартапів у багатораундовому фінансуванні, слабка адаптація міжнародних практик до національного середовища. Дослідження спрямоване на заповнення цих прогалин шляхом комплексного аналізу інституційних, правових та економічних умов розвитку венчурного інвестування в Україні.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Численні публікації, присвячені венчурному інвестуванню в Україні, наразі залишають нерозв'язаними низку питань, зокрема: адаптацію правового поля до специфіки венчурних угод, механізми захисту інвесторів і стартапів від капітального розмивання, проблеми правової невизначеності інвестування в military-tech, недостатню інтеграцію цифрових та фінансових інструментів у венчурні моделі фінансування в умовах воєнного стану. Крім того, проблемою

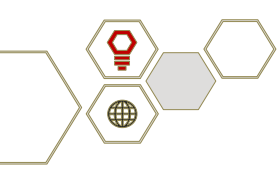
є відсутність міждисциплінарної практики аналізу економіко-правової природи венчурного фінансування. Таким чином, подальше дослідження цих аспектів дасть змогу не лише поглибити теоретичну базу, а й розробити дієві практичні механізми адаптації венчурного фінансування до українських реалій, що і становить наукову новизну та практичну цінність цього дослідження.

Формулювання цілей статті (визначення завдання). Метою дослідження є комплексне вивчення правових аспектів використання офшорних юрисдикцій у венчурному фінансуванні та аналіз основних юридичних ризиків для інвесторів.

Для досягнення мети дослідження сформульовано такі завдання:

1. Проаналізувати основні мотиви та причини використання офшорних компаній у венчурних угодах.
2. Схарактеризувати правовий статус та особливості функціонування офшорних юрисдикцій у контексті міжнародного інвестування.
3. Визначити типові правові ризики для інвесторів, пов'язані з участю в офшорних венчурних проєктах (ризики непрозорої структури власності, юрисдикційної невизначеності, відсутності ефективного механізму судового захисту тощо).

Виклад основного матеріалу дослідження. Венчурний капітал є дієвим інструментом фінансування та стимулювання інновацій. Його основна ідея полягає в поєднанні фінансових ресурсів одних учасників із креативним та інтелектуальним потенціалом інших для реалізації проєктів у реальному секторі економіки з метою отримання прибутку всіма сторонами, залученими до процесу [9, с. 179]. Законодавство України у сфері венчурного інвестування охоплює низку законів і нормативно-правових актів, серед яких основним є Закон «Про інвестиційну діяльність» [15]. Він визначає основні принципи інвестування, зокрема добровільність, свободу вибору форм і об'єктів інвестицій, захист інвестицій з боку держави та заборону незаконного

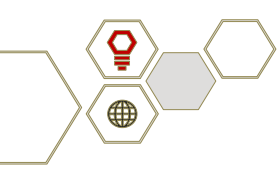

втручання з боку органів влади. Загалом, українське цивільне законодавство встановлює правові рамки для створення та діяльності інвестиційних і венчурних фондів, регламентує відносини між інвесторами й отримувачами капіталу, укладання договорів, корпоративне управління, розподіл прибутку та захист прав інвесторів. Особлива увага приділяється правам на об'єкти інтелектуальної власності, що є основним для фінансування інновацій і стартапів [1, с. 124]. У результаті формується сприятливе правове середовище для розвитку інвестицій та інновацій в Україні.

Зокрема, особливість венчурного фінансування полягає у тому, що інвестори не обмежуються лише наданням коштів, а часто беруть активну участь в управлінні компанією, надають менторську підтримку, доступ до мережі контактів, маркетингові ресурси тощо. Водночас юридичне оформлення відносин між інвестором і компанією потребує ретельно продуманої структури, що має враховувати питання корпоративного управління, механізмів виходу з інвестиції (exit strategy), розподілу прибутків і ризиків.

У цьому контексті офшорні юрисдикції відіграють важливу роль як інструмент побудови ефективних корпоративно-фінансових структур для венчурного фінансування. Поняття «офшорна юрисдикція» традиційно охоплює території або держави з ліберальним податковим режимом, спрощеними умовами реєстрації бізнесу, низьким рівнем державного регулювання та обмеженим обміном фінансовою інформацією з іншими країнами. Офшори часто обирають для створення холдингових компаній, інвестиційних фондів або спеціалізованих юридичних осіб, які виступають сторонами у венчурних угодах [12, р. 21].

Офшорні юрисдикції можна класифікувати за рівнем податкових пільг, ступенем регуляторного нагляду, міжнародним іміджем та участю в глобальних системах обміну інформацією (FATCA чи CRS). Умовно їх поділяють на «класичні офшори», що характеризуються відсутністю або

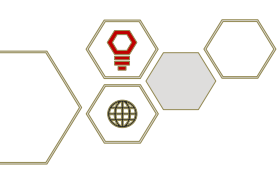

мінімальним оподаткуванням компаній, та «оптимізаційні» юрисдикції, що, хоча й пропонують сприятливе податкове середовище, проте дотримуються міжнародних стандартів прозорості та фінансової звітності.

Застосування офшорних компаній у структурі венчурних інвестицій обумовлене низкою раціональних чинників, серед яких основними є потреба ефективно організувати фінансування стартапів, скоротити супутні витрати, обмежити вплив надмірного регулювання та створити прогнозовану правову модель взаємодії між сторонами угоди. Одним з основних мотивів є оптимізація податкових зобов'язань. Завдяки низьким або нульовим ставкам корпоративного податку офшорні зони дають змогу компаніям акумулювати капітал без істотних податкових втрат, що безпосередньо підвищує рентабельність вкладень. Це значуще для венчурних фондів, що оперують значними активами та мають зобов'язання виявляти максимальну прибутковість для своїх інвесторів.

Крім того, важливим чинником на користь вибору офшорних юрисдикцій є висока гнучкість корпоративного законодавства. Багато офшорних територій працюють за англосаксонською правовою системою, що враховує інтереси інвесторів, забезпечує гнучке управління компаніями та сприяє укладанню інвестиційних угод з різноманітними умовами, серед яких: конвертовані інструменти, привілейовані акції та прописування exit-стратегій, зокрема через IPO або M&A. Такі можливості створюють передумови для юридично захищеної та ефективної реалізації інвестиційної діяльності, ґрунтуючись на перевірених міжнародних практиках.

Водночас використання офшорної моделі створює зручні умови для акумулювання капіталу з різних держав. Для міжнародних інвестиційних фондів, що залучають ресурси від учасників з США, Європи, Азійсько-Тихоокеанського регіону та інших частин світу, реєстрація холдингової компанії у нейтральній юрисдикції значно спрощує юридичну структуру проєкту. Це дає змогу мінімізувати ризики подвійного оподаткування, зокрема

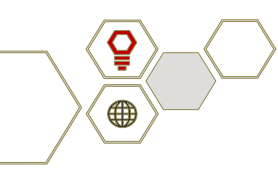
усунути колізії між різними правовими системами, що могло б ускладнити проведення угод. Таким чином, офшорні компанії часто є універсальною інвестиційною платформою, що забезпечує зручний і зрозумілий правовий режим як для фондів, так і для стартапів, що потребують фінансування.

Окремої уваги заслуговує засада конфіденційності, що є актуальною як для засновників стартапів, так і для венчурних інвесторів. У більшості офшорних юрисдикцій зберігається високий рівень захисту інформації про кінцевих бенефіціарів, що дає можливість уникнути розголошення деталей структури власності або розміру вкладених коштів. Така практика іноді відіграє стратегічну роль у позиціюванні проєкту на ринку чи під час переговорів з іншими потенційними партнерами.

Ще одним вагомим мотивом використання офшорних компаній у венчурних інвестиціях є можливість оперативного виходу на міжнародні ринки капіталу. Юридичні особи, зареєстровані у престижних офшорних зонах з усталеним правовим середовищем, мають вищі шанси на проведення наступних раундів залучення інвестицій від глобальних фондів або успішний лістинг на авторитетних фондових біржах. Крім того, вони викликають більшу довіру з боку стратегічних партнерів і міжнародних інституцій, що зазвичай розглядають такі структури як менш ризиковані порівняно з компаніями, створеними у країнах із нестабільною системою права.

Правовий статус офшорних юрисдикцій у сфері міжнародних інвестицій є складним явищем, що сформувалося під впливом глобалізації, конкуренції за капітали та потреб бізнесу у транскордонному фінансуванні. Такі території, маючи суверенне право встановлювати власні податкові та корпоративні режими, одночасно зобов'язані дотримуватись міжнародних стандартів прозорості, протидії відмиванню коштів та ухиленню від сплати податків.

Офшорні зони діють на основі спеціального законодавства, що передбачає спрощену реєстрацію компаній, мінімальне або нульове оподаткування, відсутність вимог до резидентності власників, гнучке

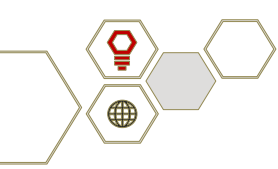

корпоративне регулювання та високий рівень конфіденційності бенефіціарів. Це створює привабливі умови для інвесторів, які прагнуть знизити адміністративні перешкоди, скоротити витрати та спростити структурування міжнародних угод.

З правового погляду офшорні компанії є повноправними суб'єктами господарювання згідно із законодавством країни реєстрації. Проте їхня діяльність часто перебуває під пильним контролем інших держав, особливо під час участі у міжнародних інвестиційних проєктах, де діють жорсткі антикорупційні та податкові режими. Це вимагає ретельної перевірки правового статусу таких структур, зокрема їхньої легітимності, прозорості корпоративної моделі та відповідності вимогам міжнародних угод про уникнення подвійного оподаткування.

Основною особливістю офшорів є стандартизовані та швидкі реєстраційні процедури, можливість дистанційного створення компаній, використання номінального сервісу, зокрема розвинена інфраструктура для фондів, трастів, холдингів та інших інвестиційних інструментів. Для венчурного бізнесу це означає гнучкість у виборі правових форм, оптимізацію управління корпоративними правами, захист інтелектуальної власності та ефективне залучення капіталу через інструменти (конвертовані ноти чи преференційні акції).

Водночас на міжнародному рівні посилюється регуляторний тиск на офшорні юрисдикції. Організація економічного співробітництва та розвитку (Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD), Група розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (Financial Action Task Force, FATF) та Європейський Союз активно просувають політику податкової прозорості та боротьби зі шкідливими податковими практиками. Таким чином, багато офшорних юрисдикцій змушені реформувати своє законодавство, впроваджуючи механізми економічної присутності (substance

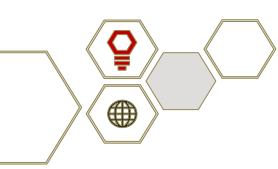
requirements), автоматичний обмін фінансовою інформацією, зокрема вимоги до розкриття інформації про кінцевих бенефіціарів.

Інвестування у стартапи через офшорні структури супроводжується низкою правових ризиків, що можуть поставити під загрозу захист інтересів інвесторів. Один з основних ризиків – непрозора структура власності. Використання номінальних директорів і акціонерів ускладнює або унеможлиблює ідентифікацію реальних бенефіціарів, що стимулює шахрайство, маніпуляції із корпоративними правами чи незаконне відчуження активів.

Ще однією проблемою є юрисдикційна невизначеність, оскільки при інвестуванні в компанію, зареєстровану в офшорі, часто виникають труднощі з визначенням застосовного права та компетентного суду для вирішення спорів. Судові системи багатьох офшорних зон або недостатньо незалежні та ефективні, або не гарантують справедливого розгляду конфліктів між іноземними сторонами. Це ускладнює захист прав інвесторів у разі порушень умов угод чи корпоративних конфліктів.

Крім того, критичним ризиком є відсутність ефективного механізму правозастосування. Навіть у разі наявності формально чинного договору, укладеного відповідно до законодавства певної офшорної юрисдикції, в реальності інвестор може стикнутися з відсутністю дієвого способу примусового виконання рішень, зокрема через те, що активи компанії не розміщені в межах юрисдикції винесеного рішення або через небажання місцевих органів сприяти виконанню іноземних судових актів. Це особливо небезпечно у випадках, коли інвестор не має контролю над основними корпоративними процесами: не володіє мажоритарним пакетом, не входить до складу правління або не має доступу до фінансової звітності компанії [2, с. 213].

Водночас значним є ризик несумісності корпоративних структур із нормами національного законодавства інвестора: податкові органи країни

резидентства інвестора можуть не визнавати законність операцій, проведених через офшор, або вимагати додаткову звітність щодо контрольованих іноземних компаній. Це може призвести до податкових донарахувань, штрафів або навіть кримінальної відповідальності, особливо у випадках, коли використання офшору розцінюється як ухилення від оподаткування або відмивання доходів.

Окрему групу ризиків становлять проблеми з виходом із проєкту (exit-стратегією). Якщо правовий механізм виходу інвестора з венчурного капіталу (шляхом продажу частки, конвертації, викупу акцій) не був чітко врегульований або не має реальних способів примусового виконання, то інвестор може бути фактично «заблокований» у проєкті без можливості реалізувати свої інвестиції. Крім того, відсутність прозорих процедур оцінки частки, обмежений доступ до внутрішньої інформації компанії та конфлікти з менеджментом можуть призвести до значних фінансових втрат [10, р. 128].

Попри високий рівень ризику, венчурний бізнес здатний забезпечувати надзвичайно високу прибутковість. Зокрема, перші вкладення в компанію Гугл становили лише 100 тисяч доларів, в Епл - 150 тисяч, у Фейсбук - 500 тисяч доларів. Однак станом на літо 2021 року ринкова капіталізація материнської компанії Гугл (Алфабет) досягла 1,66 трильйона доларів, Епл - 2,29 трильйона доларів, а Фейсбук перевищила позначку в 1 трильйон доларів [10, р. 129]. Наразі навіть незначна частка в цих корпораціях оцінюється в десятки мільярдів доларів. Поточна капіталізація Епл та Гугл перевищує трильйон доларів, тоді як Фейсбук оцінюється приблизно в 600 мільярдів доларів.

У сучасному глобальному економічному середовищі міжнародна спільнота наголошує на питаннях прозорості, відповідального податкового планування та боротьбі з агресивною податковою оптимізацією. У цьому контексті значущими є міжнародні ініціативи, спрямовані на врегулювання використання офшорних юрисдикцій, зокрема в контексті інвестування, трансфертного ціноутворення та венчурного капіталу. Однією з основних

глобальних ініціатив, що формує нову нормативну основу, є план дій Організації економічного співробітництва та розвитку (Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD) із боротьби з розмиванням бази оподаткування та переміщенням прибутків (Base Erosion and Profit Shifting, BEPS). Метою цього плану є створення механізмів, що унеможливають використання юридичних конструкцій, зокрема офшорних компаній, для штучного зменшення податкових зобов'язань через маніпуляції з ціноутворенням, резидентством та юридичним статусом.

Одночасно з цим діє ще один важливий інструмент - рекомендації FATF, що впроваджує стандарти фінансової прозорості та обмеження анонімності бенефіціарів [16]. Зокрема, FATF наполягає на створенні ефективних реєстрів кінцевих власників юридичних осіб, контролі за діяльністю трастів і підвищенні стандартів належної перевірки (due diligence) для інституцій, що працюють із клієнтами з офшорних зон. Це має прямий вплив на структуру венчурних угод, оскільки інвестори змушені ретельно перевіряти походження капіталу, структуру компанії та відповідність її діяльності міжнародним стандартам.

На рівні ЄС одним з основних механізмів протидії непрозорим юрисдикціям є «чорний список» податкових прихистків, сформований Європейською Радою. Він охоплює держави та території, що не дотримуються міжнародних стандартів прозорості, обміну податковою інформацією та чесного оподаткування. Компанії з таких юрисдикцій можуть стикатися з обмеженням доступу до фінансування, підвищеним оподаткуванням або навіть заборонаю на укладення угод у рамках державних і європейських програм. Для венчурних інвесторів це означає додаткові юридичні та комплаєнс-ризики при створенні спеціалізованої цільової компанії чи залученні коштів у подібних зонах.

Зокрема, такі законодавчі ініціативи вже впроваджено у низці країн. Так, Велика Британія застосувала реєстр кінцевих бенефіціарних власників

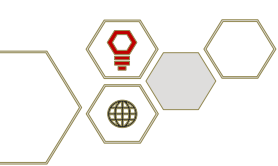

(Persons with Significant Control, PSC), що є публічним і доступним для всіх зацікавлених осіб. У Німеччині діє аналогічний Реєстр бенефіціарних власників, що зобов'язує компанії розкривати інформацію про реальних власників для підвищення прозорості корпоративних структур. Крім того, Франція та Італія мають подібні відкриті реєстри, а порушення вимог розкриття караються штрафами й навіть кримінальною відповідальністю.

В Австралії запроваджено Національний реєстр бенефіціарів, а в Канаді окремі провінції мають власні норми, що зобов'язують реєструвати кінцевих власників компаній. У США, хоча й відсутній єдиний федеральний реєстр, законодавство вимагає розкриття бенефіціарів у рамках нормативу Мережі боротьби з фінансовими злочинами (Financial Crimes Enforcement Network, FinCEN) для протидії відмиванню грошей і фінансуванню тероризму.

У контексті практик визначення податкового резидентства Франція, Нідерланди, Канада та Україна застосовують принцип «пріоритет змісту над формою» (substance over form). Це означає, що податковий статус компанії визначається не лише за формальною реєстрацією, але й за місцем фактичного управління, прийняття основних рішень та ведення операційної діяльності. Така практика унеможливорює штучне уникнення податків через створення офшорних компаній, що фактично контролюються з інших юрисдикцій.

Венчурний бізнес забезпечує надходження приватних коштів у малі інноваційні компанії, що розвиваються, та в обмін на високі ризики гарантує високу прибутковість для інвесторів, доводить ефективність інституту венчурного інвестування в розвинених країнах як одного з дієвих інструментів впровадження моделі інноваційного зростання. Інтерес до ризикового фінансування зріс з кількох причин: у низці випадків інвестори отримували реальні доходи, що багаторазово перевищували можливий прибуток від традиційних фінансово-кредитних операцій; специфіка об'єктів фінансування (високоризикові проєкти) забезпечувала ефективне функціонування через

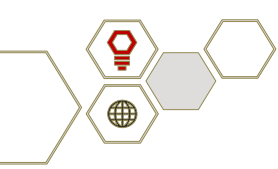

спеціальні методи управління, спрямовані на зниження ризиків інвестиційної діяльності [11, р. 159].

Щоб знизити правові ризики інвестування через офшорні юрисдикції, інвесторам рекомендується застосовувати комплекс превентивних заходів. Перш за все слід провести детальну юридичну і фінансову «належну перевірку» (*due diligence*), що охоплює контроль структури власності, корпоративних документів, відповідності законодавству юрисдикції, зокрема виявлення ознак номінального володіння чи штучних структур без реального бізнесу. Важливо передбачити у договорі положення про гарантії та запевнення (*representations and warranties*), що закріплюють відповідальність сторін і можливість компенсації у разі неправдивої інформації. Для додаткового захисту капіталу інвестори часто застосовують трасти або механізми умовного депонування (*escrow*): трасти забезпечують незалежне зберігання активів за виконання певних умов, а *escrow*-рахунки блокують кошти до повного виконання угоди, мінімізуючи ризики шахрайства та порушень зобов'язань.

Ще одним ефективним інструментом захисту інтересів інвесторів є внесення в угоди арбітражних застережень, що передбачають вирішення спорів не в державних судах офшорної юрисдикції, а в міжнародному арбітражі. Найавторитетнішими інституціями в цій сфері вважаються Лондонський міжнародний арбітражний суд (*London Court of International Arbitration, LCIA*) та Міжнародна торгова палата (*International Chamber of Commerce, ICC*). Такі застереження створюють вищу передбачуваність та нейтральність при розв'язанні конфліктів.

Крім того, інвесторам варто розглянути можливість співпраці з проєктами, зареєстрованими в юрисдикціях, що поєднують податкову привабливість із достатнім рівнем правової стабільності та прозорості: так звані «дружні юрисдикції» (*friendly jurisdictions*). Так, Сінгапур, Естонія, Люксембург або Об'єднані Арабські Емірати пропонують сприятливі умови

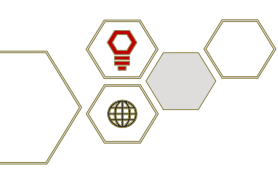

та не мають негативної репутації в міжнародній фінансовій спільноті, забезпечують належний рівень судового захисту й регуляторного контролю. Така практика дає змогу поєднати інвестиційну ефективність зі зниженням системних ризиків.

Висновки. Під час дослідження доведено, що використання офшорних юрисдикцій у венчурному фінансуванні, з одного боку, відіграє важливу роль у забезпеченні гнучкості корпоративних структур, оптимізації податкових зобов'язань і залученні міжнародного капіталу, а з іншого – створює значні правові ризики для інвесторів. Серед основних викликів варто відзначити непрозору структуру власності, складність ідентифікації бенефіціарів, юрисдикційну невизначеність та обмежені можливості судового захисту в офшорних зонах. Ці чинники суттєво знижують рівень передбачуваності й безпеки для добросовісних учасників венчурного ринку.

Поточні міжнародні ініціативи з деофшоризації, охоплюючи заходи OECD у межах проекту BEPS, рекомендації FATF та законодавчі зміни в юрисдикціях ЄС, свідчать про тенденцію до посилення прозорості та підзвітності. Усе більше країн вимагають обов'язкового розкриття інформації про кінцевих бенефіціарів, реєстрації компаній у відкритих державних реєстрах та врахування реального місця управління при визначенні податкового резидентства. У цьому контексті для інвесторів особливо актуальними є питання адаптації до змін нормативно-правового середовища, вибору стабільних юрисдикцій і належного юридичного структурування інвестицій.

З метою підвищення рівня правового захисту інвесторів рекомендується запроваджувати належну перевірку усіх елементів інвестиційної угоди, укладати договори з чітко прописаними гарантіями та механізмами відповідальності, використовувати ескроу-рахунки, арбітражні застереження та інші інструменти договірної безпеки. Крім того, важливо орієнтуватися на

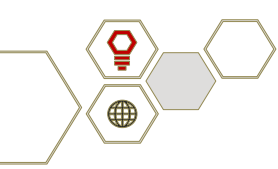

країни, що поєднують привабливість для венчурного капіталу з достатнім рівнем правового регулювання та прозорості.

Перспективи подальших досліджень охоплюють розроблення комплексного правового механізму врегулювання транснаціональних венчурних угод з урахуванням особливостей офшорного компонента, удосконалення міжнародних стандартів щодо розкриття корпоративної інформації, зокрема підвищення інтеграції національного законодавства в глобальні правові рамки. Такі заходи сприятимуть не лише зниженню інвестиційних ризиків, але й зміцненню довіри до венчурного фінансування як інструменту розвитку інноваційної економіки.

Список використаних джерел

1. Явор О. А., Тупицька Є. О., Маслова-Юрченко К. О. Особливості цивільно-правового регулювання договірних відносин венчурного інвестування в Україні. *Право і суспільство*. 2024. № 2. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.2.16>.
2. Шишка О. Р., Шишка Н. В. Проблеми нормативно-правового забезпечення венчурного інвестування в military tech. *Право.ua*. 2023. № 3. С. 211–219. DOI: <https://doi.org/10.32782/law.ua.2023.3.33>.
3. Ліхота О. Теоретичні підходи до формування інноваційної політики держави США. *Економіка та суспільство*. 2025. № 72. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-71>.
4. Непран А., Гіржева О., Осьмірко І. Механізм захисту від розмивання частки капіталу стартапів в результаті декількох раундів венчурного фінансування. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2024. № 32. С. 12–22. DOI: <https://doi.org/10.30977/ppb.2226-8820.2024.32.12>.
5. Отенко І. П., Птащенко О. В., Самок О. Використання різних видів технологій у міжнародному бізнесі. *Bulletin of the Kyiv National University of*

Technologies and Design. Series: economic sciences. 2021. Т. 151, № 5. С. 38–44.

DOI: <https://doi.org/10.30857/2413-0117.2020.5.4>.

6. Пирог В. Венчурне фінансування інноваційної діяльності підприємств: переваги та недоліки впровадження в Україні в умовах війни.

Сталий розвиток економіки. 2025. № 2 (53). С. 574–578. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-53-81>.

7. Perflieva A., Siliutina I., Antypenko N., Vlasenko D. Digital economy as a factor of economic development of the state. *Financial and credit activity problems of theory and practice.* 2022. Т. 6, № 41. С. 329–338. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptr.v6i41.251465>.

8. Ющик Ю., Мазур А. Вплив інвестицій міжнародних фінансових організацій на розвиток економіки України. *Grail of science.* 2022. № 16. С. 35–37. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.17.06.2022.002>.

9. Боднарчук Н. Проблеми функціонування механізму венчурного фінансування в Україні. *The actual problems of regional economy development.* 2022. Т. 2, № 18. С. 177–184. DOI: <https://doi.org/10.15330/apred.2.18.177-184>.

10. Hrebennyk N. G., Naumenko A. V., Chebykina D. V. State and development trends of the venture capital industry. *Development of management and entrepreneurship methods on transport (ONMU).* 2021. Vol. 77, № 4. P. 124–140. DOI: <https://doi.org/10.31375/2226-1915-2021-4-124-140>.

11. Kuzmin O., Terletska V. Best practices for the formation and functioning of venture structures. *Management and Entrepreneurship in Ukraine: the stages of formation and problems of development.* 2023. Vol. 202, № 1. P. 159–168. DOI: <https://doi.org/10.23939/smeu2023.01.159>.

12. Zayats O., Mantsulych D. Trends and mechanisms of functioning of international offshore business: evolution, regulatory framework and global economic impacts. *Herald UNU. international economic relations and world economy.* 2024. № 53. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2024-53-3>.

13. Сучасні економіко-правові ризик-орієнтовані засоби регулювання розвитку ринку фінансових послуг: монографія / за ред. Н. М. Внукової, С. В. Глібка. Харків: НДІ ПрЗІР НАПрН України, 2020. 304 с. URL: <https://openarchive.nure.ua/handle/document/15528> (дата звернення: 22.04.2025).

14. Chmielarczyk P., Rewizorski M. Gospodarcze, polityczne i prawne aspekty zmiany wysokości stóp procentowych w Europie i Azji w latach 2013–2023. *Spółeczeństwo i Polityka*. 2024. № 78. S. 23-37. DOI: <https://doi.org/10.34765/sp.0124.a02>.

15. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII: станом на 10 жовт. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення: 22.04.2025).

16. The FATF recommendations. URL: [https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfrecommendations/\[7-recommendations.html](https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfrecommendations/[7-recommendations.html) (дата звернення: 22.04.2025).